

Ročník: 103 | Číslo: 37 | 10. září 2023 | Cena: 18 Kč

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Téma:

**Tolerance,
menšiny a my**

EDITORIAL

Jistá povídka vypráví, že žabky se rozhodly společně uspořádat soutěž a vylézt na vysokou horu. Shromáždili se diváci - lidé, které jejich nápad zaujal. Žáby odstartovaly a lezly. Většina diváků se jim smála, nešetřila ani nadávkami a vulgárními výrazy. Co to je za nesmysl, proč dělají takovéhle věci, vždyť jsou to jen obyčejné žáby! Měli jsme pravdu, žádná z nich to nedokáže.

Žáby postupně ztrácely sebevědomí a sílu, padaly dolů a vzdávaly snahu dostat se až na vrchol. A diváci měli radost, že se jim daří žabky znejistit, že jejich slova padají na úrodnou půdu. Když i ty poslední odpadly, zbyla jedna jediná. Diváci ještě víc křičeli, vysmívali se jí a házeli na ni různé věci, ale ona pořád lezla a lezla... Když byla kousíček od vrcholu, diváci se najednou přestali smát a začali jí fandit: do toho, do toho! A když byla nahoře, křičeli a tleskali jí a poté se jí ptali: „Jak jsi to dokázala? To byl úžasný výkon!“

Ale ta žabka neodpovídala. Znova se ptali a pak to vyšlo najevo: byla hluchá.

Výstižný příběh, jenž zazněl z úst předsedy Senátu Miloše Vystrčilů na letošní konferenci Nestůj stranou, konané v rámci Mezinárodních dnů proti rasismu, vám dnes vyprávím, protože výborně demonstrovuje jednu z ústředních myšlenek tohoto čísla: Když to nevzdáme, budeme vytrvalí a půjdeme za svým cílem - v tomto případě třeba naučit své okolí i sebe toleranci, mluvit nahlas o problémech, jako je rasismus - bude se na této zemi žít lépe těm „druhým“ i nám.

Jdeme-li za svým cílem, asi je potřeba být do jisté míry hluchí; nakonec se třeba přidají i ti, kteří nás zprvu jen tolerují. Koneckonců, ani nadaní umělci, vědci či jiné osobnosti často nebyli při své cestě na vrchol zrovna povzbuzováni...

Klára Matoušová

Foto na titulní straně: Aleafoto.cz

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

Tak nám bylo třicet

Nám, varhanickým kurzům Církve československé husitské. Začínaly jsme nečekaně, a to z podnětu brněnského biskupa a pátého patriarchy br. Vratislava Štěpánka, v Brně a po třiceti letech jsme zase dorazily na stejné místo, do penzionu Zahrada na Lipové ul., který nám nabídl vše potřebné. Krásné ubytování, velkou kuchyni k přípravě pokrmů, velkou jídelnu k společnému stolování, Farského sň k setkávání při pobožnostech i pro zkoušky sborového zpěvu, bazén k ochlazení v horkých dnech, příjemné místo na terase k rozhovorům. Prostě vše úžasné, dokonale připravené k oslavě narozenin. A že bylo v těchto dnech na co vzpomínat!

Vesele, smutně, nostalgicky, s úsměvem i se slzou na krajíčku, ale hlavně s obrovskou hrdostí. My, varhanické kurzy, jsme totiž byly svědky života celé jedné generace muzikantů, kteří s námi od prvních krůčků rostli a žili. Objevovali kouzlo zpěvu, především sborového, hry na varhany, ale i na různé jiné nástroje.

Zúčastnění z různých míst naší vlasti si tak v každém ročníku mohli uvědomit, jaké kouzlo má hudba s velkým nadšením a s láskou provozovaná v její nekonečné rozmanitosti, rozmařilosti, tichosti a kráse.

My, varhanické kurzy, jsme také byly svědky mnohých osudů, vznikajících i zanikajících lásek, lehkých sympatií, bublinkovitých jako šampaňské,

ale i opravdu hlubokých přátelství, která plynou jako velká klidná řeka. Byly jsme svědky narození nových životů i odchodů na věčnost. Někteří se nás jen jemně dotkli, zanechali vzpomínku a zase šli dál po své cestě, jiní byli věrní po celých těch třicet let. A někteří přišli později, ale s úžasem a láskou s námi jsou, a nějak si vůbec nedovedou představit, že bychom měly skončit. Někdy jsme už ale unavené. Víte, co to je, třicet let vychovávat tolik dětí? Starat se o to, aby měly na čem hrát, na jakém místě pořádat veřejné koncerty, vymýšlet repertoár, radit tu pokročilemu, tu začátečníkovi, snášet hvězdné manýry nejpokročilejších, ale to není zdaleka všechno, také se musíte postarat, aby měly co jíst, kde spát a kde se umýt. Někdy už jsme opravdu unavené. Před závěrem jsme si řekly, že těch třicet let bylo krásných, ale že už to stačí, i když jsme si letos v Brně připomněly naše jubileum, ale snad ne poslední? Budeme nyní odpočívat. Moc to potřebujeme, abychom nabraly nové síly. No, my se na to dlouze vyspíme a pak uvidíme. Neboť si uvědomujeme, že by byla velká škoda přerušit řetězec krásných setkávání. Vždyť tradiční srpnový termín v r. 2024 nás k tomu vyzývá.

Věnováno s úctou Zdeňku Kovalčíkovi

Jiří Koflák

autor textu a fotografií

ANKETA

Co je pro vás tolerance a kdo je cizinec?

Láska bez hranic

Toleranci k čemukoliv cizímu a jinakému se oháníme dennodenně. Jsme hrdí na to, že jsme jako společnost, církev, rodina, tolerantní dostatečně. To si myslí i ti nejméně tolerantní z nás, že jsou tolerantní až příliš a víc by to už nešlo, už by to podle nich bylo za hranou. Taková „tolerance“ je falešná. Na ty druhé se díváme seshora.

Tolerujeme jiná náboženství, ale myslíme si, že pravdu vlastníme my sami. Tolerujeme menšinové sexuální orientace, ale jenom pokud nejsou příliš vidět. Tolerujeme jiné národnosti, dokud si cizince nepřivede domů naše dítě jako partnera. Tolerujeme a litujeme lidi s hendikepem, ale jako kolegy bychom je nechtěli.

Jen je „tolerujeme“, protože jsou pro nás cizí. A cizí jsou pro nás právě proto, že je pouze tolerujeme, držíme si bezpečný odstup a nechceme je poznat. Pak by už totiž nebyli cizinci a naši namyšlenou toleranci by vystřídala láska. Ale my máme strach.

Jerguš Dovala

Tolerance pro mě znamená úspěšné oddělení mého života od života druhých, které osobně neznám, tedy že nepovažuji existenci jiných lidí, ať už jsou jacíkoliv, za svůj osobní problém. Cizinec je pro mě osoba, která považuje za svůj domov nějaké vzdálené místo.

Lucie Krajčířiková

Tolerance: Znamená pochopení jiných. Cizinec: Člověk z jiné země a s jinou kulturou.

Judita Vymětalová

Tolerance: Dokážeš se ztotožnit s názory jiných lidí, i když s nimi nesouhlasíš. Cizinec: Člověk s jinými mravy a návyky.

Jiří Habersberger

Tolerance se prolíná všemi vztahy mezi lidmi - vztahem k sobě samému počínaje a vztahy mezi národy a etniky konče. Člověk by měl začít u sebe a tolerovat svoje vlastní nedostatky, ale i přednosti - obojí nás může oddělovat od ostatních a přijetí obojího je nutností na cestě ke zdravé sebelásce. Ve vztahu k druhému člověku platí totéž. Nedostatek tolerance k nedokonalostem druhých vede k pohrdání, její absence k přednostem těchto lidí naopak k závisti. Avšak zřejmě nejtěžší bývá nalézt toleranci k pouhým odlišnostem, přijmout fakt, že každý je originál a nelze očekávat, že druzí budou svět vnímat stejně jako já. To by ani nebylo žádoucí.

Otázkou pak zůstává, kde jsou hranice tolerance k těmto odlišnostem. Zdravé podle mého názoru je přijmout, a tedy tolerovat, rozhodnutí druhých, která mají dopad jen na ně samotné. Na hranici mé tolerance se nacházejí taková rozhodnutí a takové zvyky druhých, které mají buď přímý, anebo nepřímý dopad na můj život - typickou ukázkou je kouření. Rozhodne-li se někdo kouřit a ničit si tak své vlastní zdraví,

prosím, je to jeho rozhodnutí. Pokud však kouří na místě, kde někdo druhý je nucen kouř z jeho cigarety dýchat, už jedná za hranicí tolerance, neboť svým rozhodnutím ničit si svoje zdraví škodí rovněž zdraví ostatních. Nepřímo pak ovlivňuje můj život zejména ničení životního prostředí nebo právního státu - tím se dostávám k další hranici tolerance. Postupy zemědělců užívajících pesticidy nebo zákony vedoucí k nesvobodě asi těžko změním, musím je tedy tolerovat. Tato hranice tedy odděluje to, co jsem schopen změnit - to tolerovat nemusím - a co změnit nedokážu - v tom případě je tolerance, tedy přijetí statu quo, nutností ke zdravé duši.

Cizincem je člověk neznámý, odlišný, cizí. To v lidech často budí podezření, strach z neznámého a s tím spojené nesympatie. Často nám v kontaktu s cizinci chybí patřičná tolerance k jejich jazyku a zvykům, stejně tak by však cizinci měli respektovat pravidla místa, kam přijeli a kde jsou hosty. Zajímavé mi připadá, že hranice státu v otázce, koho označit za cizince a koho ne, nejsou klíčové - asi by nikdo neváhal označit Čiňana v Česku za cizince, ale použít tento výraz v souvislosti se Slovákem nebo Polákem bych se asi trochu zdráhal.

Matěj Břeň

Šance pro každého z nás

Mt 18,15-20

Lidská nedokonalost a špatné vlastnosti se projevují i ve společenství bratří a sester v prvotní církvi. Nejsme o nic horší a o nic lepší než tehdejší věřící.

Ovšem, chybovat může každý, ale přiznat si svoje špatné jednání už chce určitou míru poctivosti sám k sobě i k druhým. Ježíš měl své učedníky jistě přečtené, dokázal odhadnout člověka, kterého měl před sebou, znal dokonale jeho myšlenkové pochody, pohnutky, dovedl odhalit nekalé úmysly...

Proto chtěl nějakým způsobem zajistit ve společenství věřících spravedlnost, zabránit špatnostem, podvodům i přestupkům a porušování etických a právních norem, daných Mojžíšovým zákonem.

Naše církve vyrostla mimo jiné i na Masarykových Ideálech humanitních, na svobodě svědomí každého z nás.

Ježíš dává šanci každému chybujícímu bratru či sestře, aby nejprve dostali příležitost uvědomit si své pochybení. Diskrétní přátelské napomenutí je tedy prvním krokem k nápravě.

Pokud se nesetká s patřičnou odezvou ze strany provinilce, doporučuje Ježíš přísnější postup.

Dva nebo tři svědkové mají garantovat spravedlivé prošetření případu, vyloučit falešné obvinění – třeba z nepřátelství, závidivosti nebo pomstychtivosti jednotlivce vůči dotčenému.

Všimněme si, že zveřejnění poklesku před církevním shromážděním je pro Ježíše až poslední, krajní možnost.

Poté už podle tehdejších norem následuje vyloučení nejen ze společenství církve. Viník je odsunut kamsi na okraj nebo dokonce až za okraj společnosti. Mít někoho za pohana nebo celníka znamenalo jinými slovy opovrhovat jím, zřít se jej, vyloučit ho, považovat ho z rituálního hlediska podle tehdejšího židovství za nečistého!

A přece i v těchto vážných případech Ježíš dobře ví, že Hospodin sám je jediným a svrchovaným soudcem.

Vždyť i pohané a celníci byli nakonec ti, ke kterým Ježíš hovořil, které oslovoval. Dokonce sám autor těchto veršů, původně zaměstnanec římské celní správy, se nakonec stal jedním z kruhu dvanácti. Ježíš chtěl přivést právě tyto chybující a odmítané k sobě.

Pro každého člověka, i když se to zdá být věcí nemožnou, existuje ještě šance, cesta k nápravě.

„Cokoli odmítnete na zemi, bude odmítnuto v nebi, a cokoli přijmete na zemi, bude přijato v nebi.“

V tomto verši je pro nás, křesťany, i pro církve Kristovu, vytvořen na jedné straně nesmírně svobodný prostor, na straně druhé i veliký kámen, doslova „balvan“ úrazu. Zde už záleží pouze na ryzosti našeho charakteru, na neochvějnosti naší víry, na našem svědomí a odpovědnosti, jak si poradíme se svojí vlastní svobodou i se svobodou našich spolubližních. Je

11. NEDĚLE PO SVATÉM DUCHU

Blaze národu, jemuž je Hospodin Bohem, lidu, jež si zvolil za dědictví. Nebesa byla učiněna Hospodinovým slovem, dechem jeho úst pak všechen jejich zástup. (Žalm 33,12.6)

První čtení z Písma: Ezechiel 3,7-11

Tužby pro dobu po Duchu svatém (IV)

2. Abychom v našich srdcích sobectvím a pýchou oheň Kristovy lásky nezahášeli, modleme se k Hospodinu.

3. Abychom pokornou a oddanou službou Bohu a bližním stali se bohatými ve víře, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Panovníku Hospodine, dej, ať v tebe věříme celým srdcem, neboť ty se stavíš proti pyšným, důvěřujícím ve vlastní sílu, ale nikdy nezapomínáš na své věrné, jejichž chloubou je tvoje milosrdenství. Osviť nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení z Písma: Římanům 13,8-14

Evangelium: Matouš 18,15-20

Verše k obětování: Daniel 9,17.19

Verše k požehnání: Žalm 42,2-3a

Modlitba k požehnání:

Panovníku Hospodine, děkujeme ti za svaté dary chleba a kalicha. Dej, ať v nás působí jako lék proti hříchu, abychom byli v nitru uzdraveni a obnoveni pro věčnost! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 14, 46, 48, 53, 78, 115, 172

to přetěžký úkol na celý lidský život, ale může nám jej usnadnit vědomí, že s námi stále kráčí náš pomocník a rádce, Vzkříšený Pán a Spasitel Ježíš Kristus.

„Neboť kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich.“ Amen.

Alena Tučková

Lidé „odjinud“ a my

V Písmu nalézáme mnoho textů o lidskosti, o lásce k bližnímu, o milosrdenství. Bylo by absurdní, kdyby Bible vybízela k něčemu tak zřejmě nedobrému, jako je rasismus. Přesto jsou naše dějiny s vyvyšováním jedněch a ponižováním druhých na základě toho, odkud kdo je, velmi úzce spjaty. Všichni jsme z jedněch rodičů, píše se. Jenže hned ve druhé generaci se děje ta tragédie s Ábelem. Kain svoji situaci nezvládá, žárlí, neovládá svůj hněv a udělá hrůzný čin proti bratru. Je vyhnán od svých blízkých, odchází mimo střed, tam někam jinam a bere si ženu z jiných národů.

Střed je tam, kde jsme my nebo náš kulturní a hodnotový prostor. Vše, co je mimo střed, je zastřeno lehkou mýtickou tmou a může se tam schovat vše nepěkné, na co světlo dopadat nemá, co má být více či méně vytěšňováno. O prostoru mimo střed se toho nemusí tolik vědět a zároveň je jasné, že to správné se děje ve středu, mimo okraj. Linie Adama a Šéta je ta správná, Kain je omyl. Jenže! Podle tradice se Kainova linie přes Lámecha a Noeho zase po potopě vrací do hry...

Ještě před tím, než Kain udělá ten hrůzný čin, tak se ho Hospodin ptá: „Proč jsi tak vzplanul? A proč máš tak sinalou tvář? Což nepřijmu i tebe, budeš-li konat dobro?...“ Jinými slovy: ještě to můžeš změnit, zastav se a rozvažuj, máš vládnout nad svým hříchem, máš vládnout nad svým hněvem.

Když se dokážeme hněvat na ty, které

máme rádi, je vůbec možné, abychom dokázali zvládat svůj vztek vůči těm, kteří jsou od nás vzdálenější? Kteří jsou mimo střed?

Nakolik souvisí rasismus právě s tím, že jiný národ znamená jiné božstvo? Strach z narušení středu? Strach z odvedení potomků? Za svou praxi jsem slyšela mnoho příběhů, kdy maminka ženicha, katolička, byla nešťastná, že si její syn bere evangeličku. A naopak. Maminka evangelička nechtěla mít v rodině katoličku. Být mezi svými je bezpečné. Sdílejí stejné hodnoty, jsou zvyklí na stejné náboženské projevy... Pak je otázka, nakolik přistoupíme na rovnici „není od nás, nechceme ho tu“.

Ve filmu *Je třeba zabít Sekala* je velmi zneklidňující jedno. Člověk, který je odjinud, dokonce „jiné víry“, se na špinavou práci sice hodí, ale přeci jen je lepší, aby mezi námi nebyl. Zmizel jako špatné svědomí. A to jsme stále v intencích křesťanství a pohybujeme se pouze v rozhraní „rozličné víry v Krista“. Střed a okraj.

Další balvan lásky, který se po nás chce zdolávat, nacházíme v kontaktu s ostatními, kteří v Krista nevěří. A že jich je! Nemyslím naše tradičně nevěřící bratry, které známe, ale ty dál od nás, z našeho pohledu jiné, emočnější, agresivní, ty, kteří ještě nenalezli jediný správný způsob života. A že se Evropa snažila kolonizovat a přivážet tu správnou víru mezi ty „jiné“! Samozřejmě když se kácí les, létají třísky...

Jak je lehké si mezi svými popovídat, že ten jejich Alláh asi bude pěkný ptáček... nebo to božstvo s chobotem a několika rukama...

Ano, tak si tak poklábosíme, jak jsme na tom lépe, jenže právě tam je začátek konce. Je to jednoduché. Stačí více akcentovat rozdíly mezi námi lidmi a pěkně od plic si o nich s blízkými popovídat. Utvrdit se v tom, jací kabrňáci jsme a jak ostatní jsou mimo. Teď jde jen o to být silnější, mít lepší nástroje a také nás nesmí být málo. A šupky hupky už tou staletými pěkně vyšlapanou cestičkou můžeme jít dál, mineme mnoho hrůz, které udělali majitelé pravdy s vědomím, že „my jsme přece lepší“ a oni jsou tak divní, vždyť se ani není co divit, že to tak dopadlo. Není pochopení, není trpělivost, není láska. Místo toho je hněv. Hněv na to, že se mi nedaří, na špatně zaplacenou práci, na nezдарy, na špatně vychované děti, na sny, které se nestaly. A ten hněv chce ven a hledá cíl. Kde? Samozřejmě mimo střed. Proč? Vždyť důvody nejsou důležité...

Miluj bližního svého jako sebe samého, píše se, nebo v Janově listu: Kdo nemiluje svého bratra, kterého vidí, nemůže milovat Boha, kterého nevidí.

Láska k člověku je lehká jen do chvíle, než nás ten druhý začne štvát. A pak stojíme jak ten Kain před Boží otázkou: Proč jsi tak vzplanul? Abychom se vůbec dostali ke Kristovu nároku na lásku k bližnímu, musíme si přestat lhát do kapsy.

Erika Oubrechtová

Z kázání k Mezinárodním dnům proti rasismu (zkráceno)

Nie som rasistka, ale aj ja mám predsudky.

Takmer každý ich máme. Prečo rozprávam práve o predsudkoch? Pretože tu niekde to s rasizmom celé začína. Predsudky sú napríklad aj to, keď vidíme v obchode človeka tmavšej pleti a automaticky predpokladáme, že je cudzinec... Predsudky sú, jednoducho, pre náš mozog najrýchlejšia skratka, ako vidieť určité situácie či veci. Predsudky však nesúvisia len s rasizmom, súvisia aj s rôznou sexualitou ľudí či pohlavím a inými vecami. Stručne povedané, ľudí a ich schopnosti či vlastnosti posudzujeme podľa prvého pohľadu. Najhoršie na tom je, že úplne každý človek sa už niekedy stal terčom predsudkov, no aj tak to stále všetci robíme. Možno si len podvedome pritiahnete k sebe tašku, keď vojde do miestnosti človek s inou farbou pokožky, či sa len bezdôvodne v ich prítomnosti necítite príjemne. No ak si to v tej chvíli uvedomíte, skúste si predstaviť, aké by to asi bolo, byť teraz v ich koži...

Tereza Rybárová, 13 rokov

Možno si hovoríte, že nie ste rasistami, ale máte nejaké zdanlivo objektívne výhrady voči ľuďom s inou farbou pleti. Poviete si to malé „ale“. Tu vyvstáva otázka, kde začína hranica, od ktorej je človek rasista. Môžete tvrdiť, že nie ste rasista. Ale nepáči sa vám, keď si k vám prisadne niekto, kto nemá rovnakú farbu pleti ako vy alebo je z inej kultúry?... Možno si dokonca radšej presadnete. Čo by možno spravila väčšina z nás... Mne nevadí, keď si ku mne sadne niekto taký. No možno niekde vo vnútri mám taký zvláštny pocit, ktorý neviem vyjadriť. Rozmýšľam, kedy už som rasistkou? Ak ten pocit v hlbe nás nie je, tak to je úžasné a máme vyhrané. Vtedy potom vieme vyjadriť úctu, pochopenie a prejav rovnosti. Niekedy sa stačí len usmiať a spravíme druhých šťastnejšími.

Liliana Liberčanová, 13 rokov

Vítězové slovenské soutěže „Nie som rasista, ale...“ v kategorii I (12-15 rokov)

Komu se stáváš bližním?

Zákoník se chtěl ospravedlnit. Chtěl vybruslit z trapné situace, a tak se ptá Ježíše: „Kdo je můj bližní?“ Možná doufal, že mu Ježíš zúží výběr. Ten ale dělá přesný opak. Rozevřívá náruč, vypráví dobře známé podobenství a na konci otázku obrací. „Kdo z těch tří, myslíš, byl bližní tomu, který upadl mezi lupiče?“ Otázka tedy nezní, kdo je můj bližní, ale komu já se stávám bližním.

Před pár dní jsem viděl skvělý český film *Kdyby radši hořelo*. K dnešnímu tématu má dost co říci.

Děj se odehrává na malé české vesnici, během čtyř dní velikonočního víkendu. Na vesnici mají aktivní sbor dobrovolných hasičů. Jejich velitele a zároveň hlavní roli filmu hraje Miroslav Krobot. Krobot všechny varuje před arabskými migranty, kteří nám přicházejí ukrást naše křesťanské hodnoty a jistě přijdou zničit i vesnici.

Na Velký pátek probíhá vesnický jarmark. S pivem, dechovkou, házením sudu piva do dálky a ohňostrojem, během něhož na náměstíčko s jarmarkem v rychlosti vjede dodávka a srazí a poraní jednoho muže, místního Roma Gejzu. Velitel hasičů křičí: „Teroristický útok.“ Všichni se schovají. On jde neohroženě ke kouřící dodávce, otevírá dveře a za volantem nikdo nesedí. To pro kouř ale nikdo nevidí. A tak celé vesnici poví, že to byl: „přece arabáč, přičmoudlej migrant, já vám to říkal. Teroristické útok.“ Ve vesnici zavládne teror, strach. Všichni se schovávají doma, starosta vyhlásí zákaz vycházení. Pro nebezpečí zruší pondělní pomlázku. Neohrožený sbor dobrovolných hasičů drží hlídky, dohlíží na pořádek. Problém nastane se mší na velikonoční sobotu. Má se vůbec konat v tomhle nebezpečí? Nakonec objedne vesnici obrněný vůz, ve skutečnosti starý autobus karosa, a pod dohledem hasičů a posil z řad mladých neonacistů sveze lidi do kostela. Kněz začíná kázání: „Milé sestry, milí bratři, v tomto velikonočním čase musíme myslet na hendikepované lidi.“ Jeden z vyholených neonacistů uznale kýve. Farář pokračuje: „Jsou hendikepy viditelné. Když člověk přijde o ruku nebo o nohu. A jsou hendikepy neviditelné, ty jsou daleko horší. To je, když člověk přijde o lásku v srdci, o rozum, o naději, o víru. Velikonoční doba je příležitostí, aby v nás vstalo z mrtvých to, co možná umřelo. Všechno to krásné, co v nás zemřelo. Víra, naděje, láska. Ať to všechno v nás vstane z mrtvých.“ Lidé přikyvuji. Kněz pokračuje: „A proto, prosím, pokusme se porozumět tomu, kdo to v pátek udělal.“ V lavicích to zašumí, lidé kroutí hlavami. Farář pokračuje „Tomu člověku chyběly všechny tyto atributy: víra, naděje, láska. Nedozrál k nim, protože byl stížen nenávistí. Proto je potřeba se za takového člověka modlit. A pomoci mu od hříchu.“ Zvedá se jeden občan: „To snad nemyslíte vážně, otče.“ Obrací se na manželku: „Dem.“ A odchází z kostela. Farář pokračuje. „Modleme se i za Gejzu Bendíka, který se stal obětí a pocítil na Velký pátek utrpení a bolest. Modleme se za jeho uzdravení.“ Zvedá se další paní: „Vždyť vy děláte z toho cigána málem pána Ježíše. No tady jsem byla naposled.“ Velitel hasičů zavěsí: „Chlapi, deme taky.“

Střih. Kostel se mezitím vyprázdnil. Farář pronáší poslední slova. „A v neposlední řadě se modleme i za nás samotné, aby v nás zvítězila víra, naděje a láska. A nikoli nenávist a strach, které z nás dělají lidi nesvobodné. Nebojme se!“ Poslední účastník bohoslužeb, který zbyl, místní opilec, se slzami v očích pronáší: „Krásné.“

Na schodech před kostelem se mezitím shromáždila demonstrace. Velitel hasičů káže nenávist a strach z arabských migrantů. „Vždyť nás tu zabijí. Jako ten v dodávce.“ Mezitím ve zповědnici sedí místní opilec a svěřuje se knězi, že to byl on, kdo opilý řídil dodávku a potom z ní rychle utekl. Zvenku přitom zní dobře zivený strach

Z bohoslužby pro páry u Martina ve Zdi konané v rámci Mezinárodních dnů proti rasismu. Foto: Pavel Mikeska

a xenofobní nadávky. Místní opilec se nakonec přizná veliteli hasičů, ten to ale před lidmi tají a dál dmýchá strach. Ráno opilce najdou utopeného v kašně, do které před tím dodávkou narazil. Až sem vedla uměle rozdmýchaná nenávist. Před láskou lidi z kostela utekli. Kdo je můj bližní, ptá se zákoník. Je tu snad nějaká množina lidí, kteří jsou našimi bližními? Ti, kteří vypadají podobně. Mluví a vypadají podobně. Vydělávají podobně. Mají podobné hodnoty jako my. Stejně náboženství. Ježíš odpovídá podobnostvím. Vidíme, že kněz ani levita, lidé ze stejného národa, se stejnou vírou a stejnou řečí, zbitému muži nepomohou. To až ten třetí, jeden z nenáviděných Samařanů, nepřátel tehdejších židů. Až ten se o zbitého postará. Ne, kdo je naším bližním, ale komu se stáváme my bližním. Tady bariéry padají.

Texty pro letošní Týden modliteb vybrali křesťané z amerického státu Minnesota. Ze všech amerických států je to asi Minnesota, která má historii ale i současnost plnou rasismu. Před sto padesáti lety tu noví obyvatelé Ameriky, přistěhovalci z Evropy, během jednoho dne pověsili na šibenici 38 původních obyvatel. Před dvěma lety tu policista za bílého dne udusil Afroameričana George Floyd. Ta ukázka z filmu z jedné české vesnice pěkně ukazuje, jak snadné a běžné je i v naší zemi dmýchat strach z cizosti, z jinakosti. Když jsem ještě jezdil stopem, počítal jsem vždycky, kolik minut potrvá, než řidič začne nadávat na Romy. Jako by to bylo podobně univerzální téma jako řeči o počasí. Příznějme si to, rasismus a xenofobie jsou v naší společnosti pevně zakořeněné – i v nás.

Pro to všechno, pro letošní Týden modliteb minnesotští křesťané vybrali biblické texty, které odsuzují nenávist, stavění zdi mezi lidmi a naopak ukazují ke smíření. Jde to totiž jinak.

„Učte se činit dobro. Hleďte právo.“ – Tahle slova z proroka Izajáše jsou nadpisem celého Týdne. Izajáš nás kritizuje z pokrytectví a zve k pokání. To slovo pokání v řečtině znamená: změnit rozum, myšlení. Na to právě cílí Izajáš, když říká, „učte se činit dobro“.

Učení, to je to, čím měníme rozum, učí nás nově myslet. Učíme se nově dívat na svět, na lidi. Vnímat, že svět je víc než černá a bílá. Skládá se z celé palety barev. Učíme se to, o čem mluvíme v neděli, také vnášet do každodenního života. Vlastně proto se učíme, že Ježíšova otázka nezní: Kdo je můj bližní?

Ježíš s Izajášem nás učí dělat dobro, hledat právo. A proto Ježíš obrací tu otázku a říká: Komu se ty stáváš bližním? A tenhle výběr nemá žádné limity. Náruč se otevírá. Je to někdy náročné a jde to přes těžké zkušenosti. Z učení holt někdy bolí hlava, ale přináší dobré plody. Díky němu rosteme. Zkusme se naučit otevřít náruč a ptát se sami sebe: Komu se stáváš bližním?

Michael Pfann,

z kázání v rámci ekumenického Týdne modliteb za jednotu křesťanů 2023

Citurgie Karla Farského

8. Čtení biblických textů

Po společném doznání vin následuje zpěv písně a první čtení biblického textu – tzv. vstupní čtení neboli Vstup (latinsky Introit). Během liturgie se čtou celkem tři úryvky z Bible – vstupní čtení obvykle bývá ze Starého zákona, druhé z listů apoštolů (epištola – proto bývá označováno jako epištolní čtení) a třetí z evangelia. K těmto textům je pak zaměřeno kázání.

Biblické texty nevy-

bírá duchovní

náhodně, ale jsou

určeny Bohoslužeb-

nou knihou – kazatel-

ským cyklem. V naší

církví již několik let

používáme biblická

čtení připravená

podle tzv. Ekumenic-

kého lekcionáře, takže

stejně texty se čtou

i v jiných církvích. Bib-

lická čtení jsou vy-

brána tak, aby během

roku byly probráný

hlavní části celého evangelia a dalších

částí Bible, které na sebe logicky

navazují. Protože v Bibli máme čtyři

evangelia, jeden rok (1. díl – řada A)

se čte z Matoušova evangelia (je

tomu tak letos), poté z Markova (2. díl,

řada B) a následující rok z Lukášova (3.

díl, řada C). Ze čtvrtého, Janova evan-

gelia, jsou texty obsaženy v průběhu všech tří let, zvláště během ve-

likonočních svátků. Když uplynou tři

roky, začne se opět od začátku řadou

A. Ještě připomínám, že církevní rok

nezačíná 1. ledna jako rok občanský,

ale na začátku adventu, takže novou

bohoslužebnou knihu (řadu B) si

duchovní připraví již 3. prosince na

první adventní neděli.

Tento opakující se

kazatelský cyklus má

nejen tu výhodu, že

během roku pos-

tupně „probereme“

nejdůležitější biblické

texty, ale třeba i to, že

se na bohoslužbu

můžeme připravit

tím, že si texty

přečteme dopředu.

Najdeme je například

na našich webových

stránkách

www.ccsh.cz, kde se

automaticky zo-

automatizují

brazují příslušné texty pro příští

neděli nebo svátek.

A ještě důležitá věc na závěr – evan-

gelium zpravidla čte duchovní,

ale vstupní a epištolní čtení můžete při

bohoslužbě – jako tzv. lektorů – klidně

přečíst i vy!

JK

CESTA

Bariéry mezi námi

Nakreslila: Lucie Krajčířiková

Když jsem byla malá, nebylo možné běžné se potkat s vozíčkářem nebo třeba člověkem s mentální poruchou. Všichni takoví lidé byli zavíráni do ústavů, protože tehdejší úřady se domnívaly, že to tak bude pro ostatní lepší. Takže dodnes mnozí z nás pořádně nevědí, jak se v přítomnosti takového člověka chovat.

Když něco neznáme, nerozumíme tomu, máme sklon se toho bát, případně to rovnou zavrhnout. Přitom jakmile máme možnost se s danou věcí seznámit, osahat si ji, vyzkoušet, velmi často zjistíme, že ke strachu důvod vůbec nebyl.

A tak je to i s lidmi. Když někdo jinak vypadá,

jinak se obléká, má jinou řeč, jiné zvyky, jiné náboženství a podobně, nerozumíme mu a máme sklon se ho stranit, vyhýbat se mu, ale zároveň se cítíme nejistě, možná i ohroženě. Někdy to u některých lidí může přerůst až v nenávisť.

Proto jsem moc ráda, že v dnešních školních třídách se již běžně setkáváte s cizinci či dětmi jinak odlišnými než jste vy. Protože když se pro vás kontakt s nimi stane běžnou každodenní záležitostí a navzájem se poznáte, určitě to pomůže překonávat bariéry nejen mezi vámi dětmi, ale i mezi námi dospělými. Co si o tom myslíte?

Jana Krajčířiková

M o d i t b a

Pane Bože, každý jsme jiný a každý jsme jedinečný. Děkujeme ti za to, že nás máš všechny stejně rád bez rozdílu a prosíme tě, uč nás, abychom stejně dokázali přijímat i lidi kolem nás. Uč nás otevřenosti, ochotě navzájem se poznávat, toleranci a schopnosti přijímat druhé v jejich různosti. Amen.

Dříve mi říkali Josef...

15. Jak jsem dostal nové jméno

Dnes vám konečně povím, jak jsem přišel ke svému novému jménu Safenat Paneach, což znamená Zachránce světa. Zní to vsutku neuvěřitelně, když jsem byl stále ještě otrokem uvězněným ve faraonově pevnosti.

Strávil jsem tam celkem dva roky, když náhle přiběhl z paláce posel a volal: „Rychle, rychle! Ať se Josef připraví, chce s ním mluvit sám faraoni!“

To tedy bylo něco! Mám se radovat, nebo se bát? Hlavně bych neměl nechat faraona dlouho čekat, pomyslel jsem si a běžel se bleskově oholit (ovšem při této činnosti se spěch příliš nevyplácí, takže jsem se trochu pořezal) a převléknout. Za deset minut jsem již pokoušaval za poslem, jenž mě vedl rovňou do faraonovy přijímací síně. Během svého pobytu u Potifara jsem měl možnost vidět legiakov nádhernu, bohatství, jakým byl obklopen egyptský panovník, mi však vyrazilo dech. Na obdivování jeho pokladů mi však nezbyvalo mnoho času – faraon promluvil a já musel pozorně poslouchat, aby mi ani slůvko neuniklo. „Slyšel jsem od svého číšníka, že prý umíš vykládat sny“, prohlásil faraon bez okolků. Tak vida, přeci si nakonec na mě vzpomněl, pomyslel jsem si. „Můj pane“, uklonil jsem se. „To ne já, ale můj Bůh ti dá odpověď na to, co se ti zdálo“, řekl jsem skromně.

„Nikdo z mých věstců a mudrců to nedokázal“, varoval mě faraon.

„Vyprávej mi, prosím, svůj sen, pane, a uvidíme, zda jej dokážu vyloužit“, požádal jsem jej.

„Poslouchej tedy“, spustil faraon. „Zdály se mi dokonce dva sny za sebou. V tom prvním jsem stál na břehu Nilu a najednou z něj vystoupilo sedm krásných tučných krav a začaly se pást. Po chvíli však z vody vylezlo sedm hrozného chrtů, že jsem něco tak hrozného ještě neviděl. A představ si, že ty hubené krávy sežraly ty tlusté a vůbec to na nich nebylo vidět – pořád byly stejně vychrtlé. Pak jsem se probudil, a když jsem znovu usnul, viděl jsem ve snu, jak z jednoho stěbla obilí vyrůstá sedm krásných bohatých klasů a z druhého sedm klasů prázdných a spálených větrem. A ty hluché prázdné klasy pohltily ty pěkné. Co to všechno znamená?“

Znovu jsem se před faraonem uklonil a bez zaváhání mu sny vysvětlil: „Můj králi, oba ty sny znamenají totéž. To, že se ti dvakrát za sebou zdá sen se stejným významem, znamená, že to, co Bůh hodlá učinit, je nezvratné a stane se to brzy. Ty tučné krávy a bohaté klasy znamenají sedm roků hojnosti, které nás nyní čekají. Pak však přijde sedm let velkého hladu, které zcela stráví vše, co přinesou ty bohaté roky. To, že tě Bůh ve

Soutěž o tři knihy

Pokud nám stihnete poslat tajenku osmisměrky na mail jana.krajcirkovana@ccsh.cz do poloviny října, můžete se stát jedním ze tří výherců knížky, jejíž jména otiskneme v listopadové Cestě.

V	I	C	I	Š	Y	L	S	E	N
O	I	R	A	S	I	S	M	U	S
Z	Z	E	K	Y	A	G	K	U	Ý
I	F	S	T	B	A	R	M	M	E
Č	S	O	O	N	A	B	O	E	M
K	E	L	B	J	A	D	S	I	L
Á	Z	R	I	I	I	M	L	E	I
Ř	O	N	N	V	E	S	E	P	L
M	E	P	E	O	U	O	Z	C	N
C	A	N	T	M	GH	A	R	T	S

ČERNOCH	NESLYŠÍCÍ	UKRAJINEC
FOBIE	NEVIDOMÝ	VIETNAMEC
GAY	RASISMUS	VOZÍČKÁŘ
LESBA	ROM	ZLOBA
MUSLIM	STRACH	

Blahopřejeme výhercům soutěže z červencového čísla

(tajenka: Podobenství):

Jolanka Adamcová a Andělka Jindrová z Příbrami

Alžbětka Protivánková z Nákla

Vyprávění staré kašny

12. Různé řeči

My sochy máme tu schopnost, že rozumíme všem lidem nezávisle na tom, jakým jazykem mluví. Z toho důvodu jsem si ve svém „mládí“ vlastně ani moc neuvědomoval, že nemluví všichni stejně. Během let kolem mě zaznívala samozřejmě čeština, jednu dobu ji však skoro vytlačila němčina, sem tam se ozvala hebrejšтина, která však časem úplně zmizela, později se občas objevila rušтина, dneska je to ovšem hotový Babylon, protože turisté kolem mojí kašny projde víc než domorodců. Častěji než dřív ale nyní slyším ukrajinštinu, hodně ovšem i vietnamštinu, angličtinu...

Mně osobně to nevadí, jen si myslím, že byste to měli jednodušší, kdybyste všichni mluvili stejným jazykem. Postupně jsem si ale začal všimát další věci, která mě zaráží daleko víc – a to že lidé, kteří používají jednu řeč, dost často o těch, kteří mají řeč jinou, mluví dost nehezky. A nejen kvůli jejich

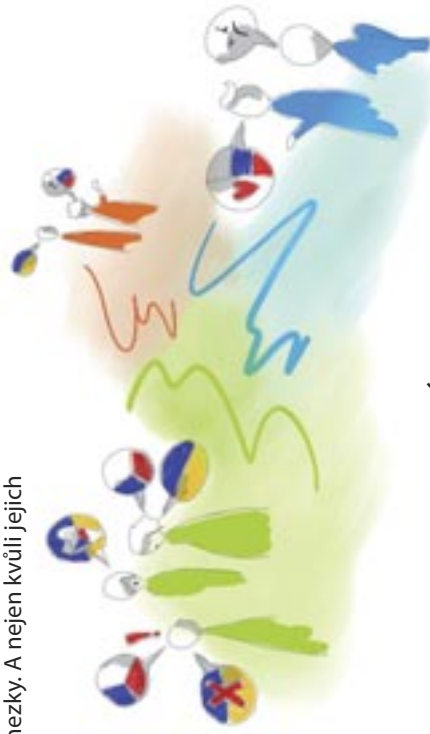
jazyku, ale i kvůli tomu, že jinak vypadají, jinak se oblékají, mají jiné zvyky. Nikdy však ti kritici nemají na mysli někoho konkrétního, vždycky hovoří o celé skupině obecně.

A tomu já nerozumím. V každém národě, v každé skupině lidí budou vždycky lidé dobří a lidé špatní, nikdy nejsou všichni stejní. A jejich kvality se neřídí tím, jaký mají jazyk nebo barvu kůže, ale tím, jak se chovají.

Vždyť sochu nebo obraz taky nehodnotíte podle toho, kdo je namaloval nebo vytesal, nebo z jaké ten autor pocházel země. Díváte se na to dílo, a buď vám připadá krásné, líbí se vám, nebo je vám lhostejné, nebo se vám vůbec nelíbí. Nebo se mylím? Když vás tak pozoruji a vzpomínám, co už jsem všechno s vámi zažil, asi by mě zas tak moc nepřekvapilo, kdybyste odsoudili obraz jako mízný jen proto, že jej namaloval třeba Rom...

JK

Nakreslila: Lucie Krajčířiková

Nakreslila: Lucie Krajčířiková

snu varoval, je veliká milost, protože je ještě čas na vše se připravit. Když nyní jmenuješ dobrého správce své země, který dohlédne na to, aby se během následujících bohatých let ukládaly dostatečné zásoby na dobu hladu, tvá zem přežije. Jinak ji hladomor zcela zpustoší!”

Uklonil jsem se znovu, připraven vrátit se zpět do svého vězení. Faraon mě však zastavil a povídá: „To, co říkáš, je velmi moudré a vzhledem k tomu, že nikdo z mých rádčů mi nedokázal poradit, pochybuji, že bych našel lepšího správce, než jsi ty. Samozřejmě jsem se

již předem na tebe informoval a vím, jak dobře jsi sloužil veliteli mých strážů a jak prospěšný pro provoz mé vězeňské pevnosti byl tvůj pobyt v ní.“ Faraon se na chvíli odmlčel, aby dodal váhu svým následujícím slovům, která zvolal slavnostním hlasem: „Tímto té ustanovuji správcem celé egyptské země. Jako faraon nařizuji, že všichni můj lid musí od této chvíle poslouchat tvé rozkazy. Na důkaz tvého úřadu ti dávám tento prsten a zlatý řetěz a dávám ti též nové jméno Safenat Paneach!”

Jana Krajčířiková

Hlasý a zvyky z našeho sboru

7. Ochotného dárce miluje Bůh

Po skončení bohoslužby lidé pomalu odcházeli ze sboru.

Většina z nich se ještě zastavila u dřevěné pokladničky, než vyšli ven.

Také Emilka se u ní zastavila a zvědavě si ji prohlížela, zatímco její

tatínek rozmloval s panem farářem. Ráda by se podívala dovnitř, ale otvor na víku byl příliš úzký

a zámeček uzamčený. Jak se tak nad kasičkou nakláněla, zdálo se jí, že zvenitř slyší nějaké hlasy:

„Dobry den, vy jste určité biskup Jednoty bratrské, Jan Amos Komenský, není-li pravda?“

„A vy budete sám císař a český král Karel IV. Velice mne těší, moc rád vás poznávám.“

„A dokonce to vypadá na dámskou návštěvu: vítejte, babičko, totiž, promiňte, paní Němcová, jsem

velkým obdivovatelem vašeho díla.“
 „To nic, už jsem zvyklá. Nikdo jiný nepříjde?“

„Zdá se, že ne. Ještě se podívám, kam se nám zakutálela koruna.“
 „Opatrně, ať nezakopnete o pomník knížete Václava.“

„Děkuji za upozornění, tady je opravdu hrozná tma!“

Emilka překvapeně uskočila a rozběhla se za tatínkem.

„Tatínku, na co je ta krabička u dveří?“

„Na peníze. Všichni, kdo chodíme do sboru, po bohoslužbě přispějeme do sbírky.“

„A proč?“ vyzvídala Emilka.
 „Dělali to tak věřící už v prvotní církvi“, vysvětloval. „Apoštolové

pořádali sbírky, když v některém sboru jejich sestry a bratři strádali. Později se ze sbírek stavěly nové sbory nebo opravovaly zničené.

I tenhle náš sbor je postavený z příspěvků věřících. Dokonce ho stavěl tvůj pradědeček. Děda pak vyrobil dřevěné lavice a stůl. Páně a já jsem mu přitom jako malý kluk pomáhal.“

„Ale ta pokladnička mluví“, přerušila ho netrpělivě Emilka.
 „Prosim tě, to není možné. To říkáš proto, že se do ní chceš podívat, víd?“ odhadoval tatínek.

„Dobře, tak ji otevřeme. Stejně

musím spočítat dnešní sbírku.“
 Tatínek odemkl pokladničku a odklopil horní víko.

„Máš pravdu, Emilko“, zasmál se.
 „Dnes se nám tu sešla opravdu vybraná společnost!“

Tatínek ze dna pokladničky sesbíral několik bankovek s tvářemi významných historických osobností a pár kovových mincí. Rozložil je na stole v kanceláři a rychle spočítal, kolik se vybralo.

Emilka ho při tom pozorovala a když viděla, jak zapisuje čísla do bločku s tenkým papírem, zeptala se:

„Budeme mít dost na opravu sboru?“
 Tatínek se pousmál, ale docela vážným hlasem odpověděl:

„Dnešní sbírka by nám určité nestačila, Emilko, ale když budeme všichni pravidelně do sbírky přispívat, můžeme postupně našetřit i na nějakou drobnější opravu.“

„Tak já také přidám na náš sbor“, prohlásila odhodlaně Emilka a položila na stůl minci, kterou považovala za zakurálený knoflík, dokud neviděla stejnou v pokladnici.
 Mince se na světle stříbrně zaleskla a ukázala se na ní královská koruna.

Eva Buttová

Nakreslila: Lucie Krájčíková

ROZHOVOR

S evangelickým farářem Mikulášem Vymětalem

Letos se v Senátu České republiky konala konference s názvem Nestůj stranou. Moc se mi líbila, i její název se mi jeví jako výstižný. Nestačí tolerance, snášenlivost k druhému, ať už jde o barvu pleti, národnost nebo náboženství – „nestůj stranou“ jde dál. Člověk je vyzýván, aby zasáhl, když vidí příkoří... Tebe lidé znají jako člověka, který rozhodně nestojí stranou. Byl jsi vždycky takový? Co tomu předcházelo? Kdy ses vlastně začal angažovat ve prospěch menšin?

Aktivní přístup ke mně patří, i když jako dítě jsem byl spíše knihomolem. To mě přivedlo k tomu, že jsem se stal farářem. Farářinu si mnozí představují jako poklidné zaměstnání – farář čte knihy, vstřebává moudrosti a předává je lidem. Jenže knihy jsou nebezpečné a Bible zvláště: Když člověk čte o boji za spravedlnost a dobrodružstvích, získá chuť je prožívat a začne ho trápit, že v církvi často zaznívají jen slova, za nimiž nenásledují skutky. Jako farář se cítím lépe, když se s druhými setkávám, než když o nich jen čtu nebo mluvím. Ve svých aktivitách jsem nejprve začal církevní a náboženskou politikou – v roce 2001 jsem navrhl rozšíření Společnosti křesťanů a Židů o dialog s muslimy a v témže roce také na konventu Pražského seniorátu evangelické církve vypracování požehnání pro stejnopohlavní páry. Zatímco Společnost křesťanů a Židů se rozšířila na Abrahamovský dialog již v roce 2002, požehnání párům stejného pohlaví se na oficiální rovině prosadilo v evangelické církvi až letos – po 22 letech!

Když jsem se pak v roce 2005 stal farářem pro mládež, zažil jsem, jak se někteří mladí lidé zastávají Romů, proti nimž se tehdy konaly pochody. Přidal jsem se k nim a přirozeně jsem vplynul do aktivistické scény v Ústeckém kraji. Později jsme reagovali i na protimuslimská shromáždění, kde jsme stáli na straně muslimů. V průběhu času jsem získal ve všech komunitách přátele – mezi Romy, muslimy i lidmi odlišné sexuální orientace.

Kultura, do níž jsme se narodili, nás ovlivňuje víc, než bychom očekávali. Tvoří část naší identity a vyrůstá z historických kořenů. Logicky nám pak různé stereotypy a předsudky pronikly hluboko pod kůži a staly se součástí našeho vědomí, ale i nevědomí. Jak je odbourat, jsou-li na škodu?

Zdravé je to hlavně reflektovat, nebát se setkat se svými stíny. Konfrontovat se s tím, že druzí, vůči kterým mám předsudky, jsou na prvním místě také lidské bytosti. Jako faráři pro menšiny se mi často stává, že se setkám s člověkem z odsuzované skupiny a poté se zastydím, jaké jsem o něm měl předsudky – a přitom je to normální člověk s běžnými povahovými vlastnostmi. Jedinou možností osobnostního růstu je překonávat sám sebe a přemýšlet nad svými strachy. Nejlepším překonáváním předsudků je osobní zkušenost.

Možná to souvisí i s tím, že ne každá odlišnost produkuje nega-

tivní odezvu. V tomto čísle máme rozhovory se smíšenými páry o tom, jak se jim u nás i jim společně žije... mám pocit, že někdy nevádí odlišnost jako taková, že jinak zkrátka přistupujeme třeba k Vietnamcům, Turkům nebo Bělorusům, a jinak k Romům, kteří jsou nám často trnem v oku. Upřímně řečeno, není to tak?

V naší společnosti jsou skupiny, které plní roli obětních beránků, na něž se svádí všechny problémy. Ve středověku to byli Židé, dnes jsou to Romové, muslimové, v církevním prostředí také lidé z LGBT komunity.

Romové s námi žijí již od dob husitských válek. Rabín Karol Sidon mě v této věci přesvědčil a ovlivnil, když jsme se sešli nad otázkou, jak Romům pomoci. Řekl mi o svém pocitu, že církev i židovské obce Romům dluží pomoc s integrací do společnosti. Romové se stali křesťany, ale církev v době, kdy měla moc, o ně neprojevila zájem. Když chce většina integrovat menšinu, tak se to obvykle podaří. Tam, kde si menšina zachovává svá specifika, je to z velké části proto, že jim to umožňuje přežít ve vztahu k nepřátelské většině.

Včera jsem se vrátil z Německa, kde řeší skutečnost, že i v německé společnosti je hodně anticiganismu – i přesto, že je tam jen málo Romů. U nás je to podobné: tam, kde Romové jsou, je průměrný pohled většiny na Romy lepší než tam, kde skoro žádní nejsou.

Mimochodem, stejné je to i s muslimy. Kdo je nezná, má z nich strach, nechá si klidně nakukat věci, které nejsou pravda.

To určitě. Ale co dělat tam, kde k té negativní zkušenosti opravdu došlo? Kde lidé tu zkušenost prostě mají?

Jak už jsem naznačil, rasismus a vůbec obecně stereotyp znamená, že jednotlivý osobní případ vztahují na celou skupinu. Problémy soužití se musí řešit konkrétně, protože jen tak je to možné.

Ano, to nepochybně. A jakou roli přitom hraje vzdělání? Francouz Nicolas de Condorcet řekl o rasismu, že v budoucnosti budou existovat na zemi pouze dvě rasy: rasa lidí vzdělaných a rasa lidí nevzdělaných. Úkolem těch prvních bude převést ty druhé do svého tábora.

Myslím, že nejde jen o vzdělání, je to spíš otázka dialogu, hledání společenského konsensu. Bývalý německý prezident a farář Joachim Gauck v knize Tolerance popisuje dvě skupiny lidí: jednu představují ti, kdo se pohybují po celém světě, jsou úspěšní, bohatí, jejich svět je globální a jejich důležitou hodnotou je svoboda. Nemají problémy s muslimy ani s LGBT lidmi. Svět druhých je lokální – žijí blízko místa, kde se narodili. Přitom se bojí moderního světa, muslimů i LGBT lidí, a proto je jejich nejdůležitější hodnotou jistota a bezpečí. Není důležité, aby se jedna skupina rozšiřovala a druhá umenšovala, ale aby spolu vedly rozhovor a snažily se o vzájemné pochopení. V církvích je ovšem mnoho lidí právě toho druhého typu. Snad proto, že církevní společenství často navštěvují starší lidé, vzpomínají na minulost a vytvářejí si její idealizovaný obraz. K církevnímu zvěstování má však také patřit osvození od strachu z druhých lidí.

Ano, to známe dobře – svět byl dříve jistý, současné změny jsou nesrozumitelné, kde jsou ty staré dobré časy...

„Staré zlaté časy“ byly dobré jen tím, že jsme tehdy byli mladí, jak se dočteme v Saturninovi. Každá doba má své problémy a výzvy.

Věnuješ se Mezinárodním dnům proti rasismu. Přitom také spolupracuješ s policií. Zaujalo mě to – co to znamená a jakou formou se policie angažuje?

Styční důstojníci policie pro práci s menšinami na mou výzvu zareagovali velice pozitivně, protože se snaží o budování vzájemné důvěry a prevenci trestných činů. V husitském kostele v Českých Budějovicích se pořádal policejní den, na němž vystoupily romské děti ze salesiánského klubu. V Praze na Smíchovské jsem pořádal setkání romských žen a představitelů policie v evangelickém kostele. Církev umožňuje vytvořit přátelské prostředí, kde se na rovnocenné úrovni mohou setkat policisté s představiteli menšin.

Co se letos konalo v rámci Mezinárodních dnů proti rasismu?

Letos jsem vyšel převážně od církvi a oslovil Českobratrskou církev evangelickou a své známé z Církve československé husitské. Komunikoval jsem s faráři a farářkami. Konalo se skoro sto akcí. Například pardubičtí evangelíci uspořádali během týdne čtyři akce – pozvali do kostela romskou hudební skupinu Bengas. Kostel byl vůbec poprvé plný Romů a po koncertě si účastníci ještě popovídali u kávy a buchet. Další akcí bylo etnobudování, na něž přišly děti z kroužku náboženství. Třetí akcí byla beseda o toleranci, kde jsme s muslimskou ženou diskutovali o islámu a křesťanství. Poslední

Na žižkovském setkání ke Dni romského holocaustu

Symbolem hořících svící jsme si připomněli oběti romského holocaustu při bohoslužbě 1. srpna 2023. Konala se v parku v Praze na Žižkově na Náměstí Barikád před téměř dostaveným sborem Církve československé husitské, který bude sloužit i jako komunitní centrum, nízkoprahové centrum, zkrátka nový krásný prostor k setkávání dětí a dospělých. Bohoslužby se zúčastnilo množství lidí, včetně bratra patriarchy, pražského biskupa a dalších farářů naší ČČSH a také bratra Mikuláše Vymětala z ČCE. Mladí krásně tancovali a tryskala z nich radost. Bylo to nakažlivé, a tak jsme s nadějí a vírou v dobrou budoucnost naši i těch nejmladších odcházeli po skončení domů, jakkoli jsme si vědomi složité situace v naší společnosti umocněné rozpoutanou válkou Ruska na Ukrajině. O to víc skládáme své životy do rukou našeho Pána Ježíše Krista.

Eva Mikulecká

akcí byl ukrajinsko-český oběd – jídlo, které uvařily ukrajinské ženy. Zúčastnilo se i osmnáct křesťanů původem ze Zimbabwe, kteří se přistěhovali do České republiky.

Několikrát jsme narazili na pojem rasismus. Myslím, že v případě lidí jde vlastně o holý nesmysl...

Výraz rasa v popisu lidí je vědecky zastaralý. V 19. století, kdy se vytvářely základy moderních věd, vznikla i vývojová teorie. V té době Evropané ovládali skoro celý svět, a tak vznikl bludný směr této teorie, který ji vztahuje na současné žijící lidi a posuzuje jejich kvality. Začalo se mluvit o rasách a ty byly posuzovány na základě barvy kůže – a to není už vůbec adekvátní. Jen si vezmeme třeba Afriku. Máme tam Pygmeje a Zuluy, což jsou nejmenší a největší lidé na celém světě, vytrvalé běžce z východní Afriky a výborné sprintery ze západní Afriky. Ve vědě už se v případě lidí o rasách nemluví, slovo rasa se přenechává chovatelům domácích zvířat. Lidé jsou jen jedna rasa, homo sapiens sapiens. Rasismus je přesto problémem na celém světě. Definuje se různě – existuje užší pojetí rasismu dle etnika či barvy kůže, ale také širší, kdy je to nepřátelský postoj k jakékoliv skupině, v níž si členství její příslušníci nevybírají. Znevýhodňován může být člověk na základě své etnicity, náboženství, sexuální orientace, ale také např. postižení. Mezinárodní dny proti rasismu vychází z toho širšího pojetí. Někteří by je chtěli proto nazvat „Dny pro pestrost“, aby vyjádřili, že nejlépe se daří společnosti, když jsou v ní lidé různí. Je to tak třeba i v pracovním kolektivu, kde jsou muži i ženy, staří i mladí, více i méně fyzicky a intelektuálně zdatní, pracovití i pohodlnější – zato třeba nápaditější... Dobrým příkladem Mezinárodních dnů proti rasismu je Německo, kde se angažuje policie, hasiči, ale i lidé, kteří se rádi hýbou – sportovci a tanečnice. Představme si třeba situaci, kdy děvčata chodí do kroužku zumbly a jedna z nich je Turkyně nebo černoška; po čase její kamarádky zjistí, že pro svůj původ má i v Německu obtížnější život než ony. Vyjádří jí proto solidaritu a společně se vyfotí s nápisem „Pohybem proti rasismu“ a fotku umístí na internet. V Německu mají o Týdny proti rasismu zájem především muslimové – každoročně se konají akce v asi 1600 městech a jen asi ve sto kostelích.

V naší husitské církvi spolupracuješ s náboženskou obcí na Žižkově. Jak se daří této spolupráci?

Již léta rád spolupracuji s místním nízkoprahovým klubem Husita i s duchovními Ondřejkou Brabcovou a Zdeňkem Břeněm. Romsko-české bohoslužby se tam konají 1x měsíčně. Sám každoročně spolupořádám dvě akce: Valentinskou bohoslužbu pro páry kolem 14. února a bohoslužbu k výročí romského holocaustu 2. srpna.

Když mluvíme o Romech, ráda bych se zeptala, jak na tebe zapůsobil známý seriál Most? Myslíš, že i ta jistá syrovost, popsaná tak, jak to část společnosti vidí, může být tou správnou cestou? Seriál uškodil, nebo pomohl?

Seriál Most je zdařilá komedie, v něčem je parodicky přehnaný a v něčem upozorňuje na realitu života v sociálně vyloučených lokalitách, která se týká jak Romů, tak i neromů. Pozoruhodné je, že ti, kdo jsou nejvíce sociálně vyloučení, například Rom, bezdomovec nebo transžena, jsou vylíčení jako nejsympatičtější hrdinové, s nimiž se můžeme ztotožnit a přijmout je za své, zatímco představitelé „většiny“ jsou mnohem větší podivíni. Současná situace v Chánově je ovšem mnohem lepší, než ji seriál líčí, sídliště se v průběhu let podstatně změnilo k lepšímu... Forma komedie, která není „smrtelně vážná“, může

společnosti pomoci i k ozdravování od nebezpečných stereotypů.

Na začátku jsi uvedl, že k tobě patří aktivní přístup. Řekla bych, že k tobě patří i určitá vytrvalost a houževnatost, drobné kroky, ve kterých se vytrvá. Je jasné, že jedině tak člověk něčeho dosáhne...

Jak jsem již zmínil, za velmi dobrou možnost pokládám březnové Mezinárodní dny proti rasismu. Ty umožňují pořádat pravidelně 1x ročně drobnou či větší veřejnou akci. Když se několikrát podaří, tak se z ní časem může stát zvyk, který k lepšímu ovlivňuje společenskou atmosféru na konkrétním místě. Drobnými pravidelnými kroky lze dojít docela daleko.

Co bys chtěl dodat na závěr?

Bible je kniha, která člověka vede k akci. Slyší příběhy biblických hrdinů a má chuť sám také něco udělat. Byl bych rád, kdyby takto zapůsobilo i toto číslo Českého zápasu s tématem Tolerance. A čtenář, který dojde až sem, může nejen moudře pokývat hlavou a říci: „To je jistě pravda“, ale sám se trochu za-

pojit, přispět ke zvýšení tolerance vůči našim bližním na okraji, a ke zvýšení citlivosti vůči netoleranci ve společnosti i v církvi. Mezinárodní dny proti rasismu k tomu nabízí mnoho možností. Inspirace se dá nalézt na stránkách: www.protirasismu.e-cirkev.cz

Za rozhovor děkuje Klára Matoušová

I have a dream

V jednom z nejlivnějších duchovních projevů, který kdy zazněl, najdeme slova: „I have a dream.“ Martinu Lutheru Kingovi naslouchalo tehdy osobně přes 200 000 lidí a miliony dalších ho sledovaly v rozhlase a televizi. Projev byl označen za jeden z nejvýznamnějších rétorických počínů 20. století a pod jeho přímým vlivem byl americký pastor oceněn Nobelovou cenou míru a došlo k radikální proměně postoje americké společnosti ve věci rasové segregace a diskriminace. Půjčím si stejná slova a mým přáním je přimět nás k přemýšlení, že jsou i další oblasti, ve kterých si jako křesťané ponecháváme stereotypní vzorce vyjadřované slovy: „Nejsem rasista, ale“.

Tak tedy: „Mám sen. V mém snu je náš kostel narvaný k prasknutí, hlava na hlavě... Přímo zde se odehrává shromáždění homosexuálů, leseb, transgender lidí. Potkávám na něm svoje děti, ale ve snu vidím i vaše děti a děti vašich dětí, ty, které znám jménem, a roky jsem je u nás v kostele neviděl: Dan, Sára, Johanka, Matěj, Filip, Linda, Karolína, David, Ela, Matyáš, Anička, Pěťa, Jirka, i další, které znám i neznám. A do mého snění mi někdo klade otázky: Mají všichni, co jsou tady, právo na lásku, mohou milovat a být milováni? Má můj syn právo žít ve vztahu s tím, koho miluje, a mít děti, když je homosexuál?...

Jak se zachovám, až za mnou moje dítě přijde a řekne mi: „Tati, jsem jiného pohlaví, než jste si mysleli,“ a začne se mi měnit před očima: z muže na ženu, z ženy na muže? Slyšel jsem všechny ty otázky

a viděl v mém snu i vás, rodiče, kteří stejně jako já nedokážou předem naučené odpovědi, co se smí a nesmí, co je správné, co si přeje Bůh a jak se to píše v Bibli, říct do tváře vlastnímu dítěti: „Nezlob se, Filipe, Johanko, Natane, Aničko, protože ses takhle narodil, narodila, budeš celý život muset žít sám – sama, na děti zapomeň. Sex ano, ale jenom v manželství mezi mužem a ženou... Ale neboj, mám tě rád, takového, jaký jsi, a nezapomeň, Ježíš tě miluje!“ Budu skutečně tak rychlý s odpovědí, a pokud ne, tak proč? Co se změnilo?

Do našich úvah, v případě, když se jedná o vlastní děti, totiž vstupuje láska. Dokud teoretizujeme, co má a nemá dělat druhý člověk, podepisujeme bez dlouhého přemýšlení petice za práva či omezení práv druhých, protože se nás to přímo netýká, jsme si jisti v kramflecích, máme jasno – až do okamžiku, kdy za námi přijde naše dcera, že je lesba, syn gay, vnuk transgender a naše vnučka po třetím čtvrtém nevydařeném partnerském vztahu je vděčná za vajíčko odnošené surogátní matkou, nebo za sperma neznámého dárcce. Tehdy změníme názor? Možná nezměníme, jenom začneme pochybovat.

A tady mé snění končí, do reality se vracím s úlevou, čeho mě Pán Bůh ušetřil, to přeci těm druhým, méně pozeňnaným, méně spravedlivým, neobráceným a nekajícím se rodí homosexuálové... já nejsem jako tenhle celník – hříšník každým coulem, který pochybuje o své sexualitě, není schopen jí ve víře čelit, například konverzní terapií. Nepoznáváme se náhodou v odpovědi staršího z bratrů z Ježíšova podobenství o marnotratném synu: Tolik let už ti sloužím

a nikdy jsem neporušil žádný tvůj příkaz; a mně jsi nikdy nedal ani kůzle, abych se povesečil se svými přáteli...?

Víc než v synovi, co utratil otcův majetek, poznávám sám sebe ve starším z bratrů. V tom slušném, co zůstal doma s tatínkem a přitom svou bohorovností a povýšenectvím je k němu stejně neuctivý a necitlivý jako mladší bratr. Chybí nám touha, vášně mladších bratrů, i jejich následná lítost nad zmarněnými životy, která však jako jediná ústí do radosti v náručí milujícího otce. Církve je plná starších bratrů a sester, ti mladší zpravidla zůstávají za jejich branami.

V povelikonočním evangeliu čteme o tom, že Ježíš přišel za svými učedníky, ač byly dveře zavřeny, postavil se doprostřed a řekl jim: „Pokoj vám“. Je to jeden z nejtěšnějších textů, co můžeme v Bibli najít. Jen na to pomyslete: Ježíš přichází za těmi, kteří mají schválně zavřené dveře. To oni sami je zamkli a odsoudili sami sebe k pobytu ve vězení s klíčem uvnitř. Zamkli se i se svým strachem, se svou neláskou, se svými obavami z každé jinakosti, se svými předsudky a neschopností nazírat věci pohledem druhých, zamkli se se svojí malověrností. Zamknuli sebe, aby nemuseli pochybovat o tom, že jiný není jenom svět tam venku, ale že jiný je i Bůh v jejich srdcích. A tento jiný Bůh navzdory jejich zamčení na deset západů přichází, aby je obdaroval pokojem, aby proměnil jejich život, aby je vysvobodil a pozval na hostinu. Nebojme se přijmout Otcovo pozvání do radosti, která nekončí, a neupírejme jí nikomu.

David Frýdl

Z kázání v Husově sboru ve Vršovicích
(upraveno a zkráceno)

ANKETA

Se smíšenými páry - o tom, jak se jim spolu žije, jak vnímají odlišnost druhého i o tom, že láska překonává všechny možné hranice...

Ondřej a Ngoc Thanh Svobodovi

Kdy a kde jste se seznámili a kdy a kde jste měli první rande?

Ondřej: Seznámili jsme se na nejznámější online seznamce, kde já jsem byl za účelem seznámení a moje žena za účelem vysmívání se zoufalcům, kteří tyto služby využívají.

Jana: S Ondrou jsme se seznámili online, pár týdnů jsme si psali a pak se poprvé viděli na procházce Prokopským údolím.

Na co si vzpomínáte ze své svatby?

Ondřej: Naše svatba se skládala ze dvou částí. Odpolední, tradiční česká svatba s farářem, a večerní tradiční vietnamská svatba s diskotékou. Myslím, že to bylo velmi zajímavé vždy minimálně pro polovinu svatebčanů.

Jana: Hodně lidí, hodně veselí a lásky. Bylo úžasný mít všechny svoje blízké pohromadě. A díky tomu, že jsem neměla brýle a moc daleko tedy neviděla, neřešila jsem žádné zbytečnosti a mohla se vždy jen soustředit na svoje nejbližší okolí.

V čem je obohacující, že jste smíšený pár?

Ondřej: Nikdy předtím jsem nedostal slevu ve večerce.

Jana: Jsme otevřenější a tolerantnější i v případě, že se nejedná o otázku kulturní nebo rodinnou, ale i co se týká našich rozdílných osobností.

Zažili jste naopak problémy s tím, že jste smíšený pár?

Ondřej: Problémy se částečně překrývají s výhodami, jako například nemožnost komunikace s částí rodiny, která nemluví česky (žel tchyně česky mluví obstojně). Vietnamštinu se učím, ale je to pro mě velmi těžký jazyk. Předchozí zkušenosti s angličtinou a němčinou nemůžu využít, protože hlavní problém je v intonaci. Například věta „Kamarád je zaneprázdněn prodejem špinavého stolu“ je „Bàn bàn bán bán bán“ a u každého slova záleží pouze na intonaci prostředního „a“, jinak jsou slova stejná.

Jana: Problémy jsou v životě vždycky

a je jen na nás, jak se k nim postavíme.

Měli jste chut' učit se jazyk toho druhého?

Ondřej: Manželka se narodila v Česku a čeština je pro ni druhý rodný jazyk. Po telefonu nikdo její exotický původ nepozná.

Jana: Já naštěstí roditel jazyk partnera už uměla. Kdyby to bylo ale naopak, měla bych zájem učit se vše o partnerově kul-

raci, ale neřekl bych, že se přímo cítím jako Vietnamec. Na to jsem moc vysoký.

Jana: Částečně ano, ráda si vybírám jen to, s čím souhlasím a souzním.

Kvůli čemu jste se naposled pohádali?

Ondřej: Kvůli přístupu k výchově našeho budoucího dítěte. Zápletka byla jednoduchá - manželky názor byl špatný, ale přesto si za ním stála.

tuře, včetně jazyku. Hodně záleží, jak ji sám chce partner v životě udržet.

Jaké byly největší starosti, které jste museli překonat?

Ondřej: Standardní dlouhodobé soužití partnerů, bez ohledu na jejich rasu.

Jana: Jednu dobu jsme řešili, zda má svatba v našich životech význam. Také jak rodina přijme toho druhého. Řešíme i otázky ohledně výchovy dětí. No a v neposlední řadě se objevují rozdíly osobností, např. kdy jeden by chtěl na dovolené strávit každou minutu s tím druhým a ten zase potřebuje aspoň trochu času sám pro sebe.

Přijímáte kulturu svého partnera za svoji vlastní?

Ondřej: Respektuji kulturu mé ženy a chci její odkaz udržet v další gene-

Jana: Partner si dělal starosti, že na chalupě nastydnou a chtěl mě kvůli tomu poslat domů. Řekl to ale takovým neurčitým způsobem a já si z toho odnesla, že ode mě doma něco potřebuje, takže jsem se naštvála, že to neřekl napřímo, ale schovává to za starost o mě.

Co očekáváte jako pár od budoucnosti?

Ondřej: Děti jako maku!

Jana: Že spolu zvládneme dobré i zlé, že k sobě budeme nadále upřímní a otevření, ať už nás potká cokoliv.

Co byste chtěli sami dodat?

Jana: Je krásné, když člověk najde někoho, kdo ho pozná a bere takového, jaký je. Náš vztah sice není dokonalý, ale věřím, že se k tomu přibližujeme. Však na to máme celý život.

Lukáš a Eliška Kotlárovi

Kdy a kde jste se seznámili a kdy a kde jste měli první rande?

Lukáš: Kluk z jižní Moravy, Eliška z Prahy a nepotkali se v Česku. Co to je? Asi osudové setkání v létě roku 2016 v rumunském Banátu, asi 1000 km od našich domovů. O něco blíže jsme se seznámili večer u kytary, když jsem Elišce zahrál písničku Sáro! od Trabandu. Společné setkání na podzim toho roku na koncertě pražské kapely Vasilův Rubáš bylo ale to, které nás dalo dohromady.

Eliška: Seznámili jsme se v srpnu 2016 v rumunských horách, na festivalu Banát, kde jsme s Lukym dělali dobrovolníky. Dohromady jsme se dali až v říjnu na křtu desky naší oblíbené kapely.

Na co si vzpomínáte ze své svatby?

Lukáš: Na naše sliby. Jak z filmové scény se stala realita, kde jsme si v jednu chvíli, před zraky oddávajícího Mikuláše Vymětala a našimi nejbližšími slíbili, že spolu zůstaneme až do konce našich životů. Byl to nádherný den, pořádná zábava a byl přesně takový, jaký jsme si ho přáli. Rádi si ho připomínáme ze svatebního videa, vzpomínám na každou část výjimečného dne, včetně toho, jak jsem se ráno učil vázat si motýlka. 😊

Eliška: Když si vybavím naši svatbu, vidím rodinu a přátele a Lukáše. Dobrou náladu, energii, neskutečné štěstí a nejlepšího oddávajícího. Celý den strašně utekl a ráda bych ho prožila znovu.

V čem je obohacující, že jste smíšený pár?

Lukáš: V tom, na kolik nám společný život oběma otevřel oči a kolik nového nám ukázal. Eliška umí romský jazyk líp než já, vaří moje oblíbená romská jídla, o romských tradicích by mohla vyprávět. Naopak já jsem navázal na spoustu zvyklostí rodiny Elišky, třeba v tom, jak tráví svátky a společné rodinné chvíle. Naše povahy se nezaprou, a taky se říká, že protiklady se přitahují, a to je někdy obohacující až až :-)

Eliška: Otvírá to dveře k další kultuře. Podobně, jako když člověk někam vycestuje a má šanci mluvit s místními a tak postupně nasává atmosféru a zvyklosti... Od doby, co se nám narodil syn, cítím ještě větší potřebu znát historii Romů a další informace, abych mohla Tobiášovi buď sama na jeho otázky ohledně „romství“ odpovědět nebo navštívit někoho z přátel, aby věděl vše, co

ho bude zajímat, a vyrostl z něj člověk hrdý na to, kdo je...

Jaké byly největší starosti, které jste museli překonat?

Lukáš: Jsem rád, že na starosti nejsem nikdy sám a mám v Elišce za jakékoliv situace oporu. Nejhorší starostí přinášely chvíle, kdy máte strach o toho druhého a mnohdy nevíte, jak pomoci...

Eliška: Období po narození syna, kdy se u mě vyvinula velmi silná poporodní deprese. Najednou tu byla osoba bez energie, radosti, s těmi nejhoršími myšlenkami. Luky upozadil své potřeby i emoce a byl mi velikou oporou. A až v tu chvíli jsme pochopili sílu a váhu svatebního slibu – ve zdraví i v nemoci. Rodina je zkrátka motor, a tak společně jedeme dál...

Přijímáte kulturu svého partnera za svoji vlastní?

Lukáš: S romskou rodinou jsem nikdy nežil a v rámci většinové společnosti vnímám kulturu společnosti za svou. Naopak Eliška mi ukázala, že na své romské kořeny nesmím zapomenout, a společně hledáme průsečíky, kde se naše kultury setkávají, například na akcích, které pořádají Slovo 21 nebo Ara Art.

Eliška: Spíš ne. Ráda ji ale dál poznávám, vařím tradiční jídla, čtu romskou literaturu atd...

Kvůli čemu jste se naposled pohádali?

Lukáš: Hádáme se často, ale zpravidla o blbostech. Nejčastěji si vyměňujeme názory o kvalitě provedeného úklidu. V tom je Eliška fakt dobrá. Nemyslím v tom hádání, ale v kvalitě úklidu 😊. Na důležitých životních otázkách se shodneme vždycky. Víme, kam směřujeme, překvapení a nové výzvy nás vždy poteší!

Eliška: Naposledy jsme se pohádali před týdnem ohledně Lukyho příjezdu na chalupu za mnou a Tobískem. Myslela jsem, že přijede ráno, ale dojel až odpoledne...

Máte spolu syna Tobiáše. Plánujete ještě další děti?

Lukáš: Syn Tobiáš je úžasný. Věřím, že dlouho nebude jedináček. Buď vlastní nebo adoptovaný Tobíkův brácha nebo ségra by byla skvělá příležitost, jak mít rodinu ještě větší...

Eliška: Určitě! Já bych další miminko chtěla z kojeňáku, abychom mohli někomu umožnit vyrůstat v rodině, a je mi celkem jedno, že ho porodí někdo jiný. Ale uvidíme, jak to nakonec bude.

*Ptal se: Mikuláš Vymětal
Pokračování v příštím čísle*

VARHANY PRO ZVONOHRU

Církev československá
husitská v Hradci Králové
zve na

KATTA VOX ORGANI

HLAS VARHAN NA MAGICKÝCH MÍSTECH

Koncert světově známé varhanice Katty doplněný vizuálními efekty - koncert na podporu projektu KONCERTNÍ ZVONOHRU.

Cena vstupenky v předprodeji 300 Kč, na místě 350 Kč. Vstupné bude věnováno na transparentní účet zvonohry. Akce se uskutečňuje v rámci projektu VARHANY pro ZVONOHRU s finanční podporou Města Hradec Králové, děkujeme. Ambrožova 729/1, HK. Vstupenky na HK POINT. www.csshk.cz www.zvonohrahradeckralove.cz

19 HODIN
ÚTERÝ
12. ZÁŘÍ
2023

SBOR
KNĚZE
AMBROŽE

Foto: Tomáš Novák